

עין משפט גד מצוה

לג:

שעירבן עם פירותיו. הקשה רבינו אפרים לא יהא אלא כמטמא צדיים דתנן צפ' הנזקין (גיטין ד' נב:). המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור והא נמי בשוגג הוא וצשלמא לחזקיה דאמר התם (דף נג.) אחד שוגג ואחד בשוגג פטור כדי שידעו וגבי חכם בעל הוראה אין לפטור מטעם כדי שידעו כדי נמי מחייבת ליה מודע ליה אלא לרי' יוחנן דאמר דבר תורה אחד שוגג ואחד מניד פטור ומה טעם אמרו במזיד חייב שלא יהיה כל אחד ואחד מטמא טהרותיו של חצירו ואומר פטור אני הכא לא שייך לחייב מהאי טעמא מיהו למאי דמוקי במסקנא שנטול ומתן ציד יש לחייב כמו מניד דלמא לו לאדם לטול וליתן ציד אצל למאי דסבירא ליה מעיקרא שיערצן צעה"צ קשה וי"ל דמכל מקום חשיב כמו מניד פטור שהיה לו לחכם לדקדק בהוראתו ולדע שצעה"צ יערב: **אתיא רשע רשע תניא נמי הבי.** מימא תקשה לרבא מצריי

דהכא דקאמר צפרק קמא (דף י.) דמלקות תחת מימא עומדת ולית ליה ג"ש דרשע וכן צפרק קמא דמכות (דף ה.) גבי משלשין בממונן ואין משלשין במכות אצ"י אמר אתיא רשע רשע ורבא אמר צענין כאשר זמס וליכא ועוד אטו סתמא דהש"ס צפ"ק דמכות (סג:) כצאי גבי אין העדים וזממין נהרגין עדי שיגמר הדין ואמר חייבי מלקות מניין אתיא רשע רשע ויש לומר דרבא אית ליה ג"ש אלא דלהגן מיילי קאמר דלא לריץ מיהו קשה דצפ' אלו נערות (בבבא דף קל. ב.) וצ"ל גבי חייבי מלקות שוגגין דפטורין מן ממונן קאמר אצ"י אתיא רשע רשע ורבא אמר אתיא מכה מכה ולרבי יוחנן קשה נמי אמאי מחייב חייבי מלקות שוגגין צתשלומין ולא ידף ג"ש דרשע ועוד צההוא פירקא (דף לו.) קאמר והא מהכל נפקא מתם נפקא כדי רשעמו ומסיק חדא צמימא וממונן וחדא צמלקות וממונן והשתא צמלקות וממונן למ"ל קרא תיפוק ליה מג"ש דרשע רשע ויש לומר דרבא רבי יוחנן לא דרשי התם גזירה שיה דרשע משום דלא

הוי צגוף המלקות אלא לפטור ממונן וקרא דרשע צגוף המלקות כתיב והיה אם צן הכות הרשע והא דרשי רבא מכה מכה משום דגבי תשלומים כתיב מכה נפש צהמה ישלמנה אצל אצ"י דרשי ג"ש דרשע רשע ככל מקום וסוגין דההוא פירקין גבי כדי רשעמו אליצא דרבא אתיא דלאצ"י למלקות ולממונן לא לריץ קרא דאתיא ג"ש דרשע רשע ומוקי חדא למיתה ומלקות כר"מ:

מעה בנאוף ונואפת מהו. פירש הקונטרס דבנואף ליכא טעות לזכות ומימא דהא איכא מיילי טובא כי היא דפליגי צשיליה פ"ק דמכות (דף י.) אי אמרינן צמנאפין עד שיראו דרך מנאפין או עד שיראו כמכחול צשפופרת או חצר צעי התראה או שיתיר עצמו למיתה או שהיו שני עדים מתנין זו וי"ל דמצעיא ליה אם יש צנואף ונואפת צבר שאין הצדוקין מודין זו וקאמר רבי יוחנן דאמוקדך יקיד קוז' כו' צעוד שאתה עוסק צשמעתך שאמרתי לך שיש חילוק צין צבר שצדוקין מודין זו לצבר שאין צדוקין מודין זו מפרש הש"ס ה"ד צבר שאין הצדוקין מודין זו: **שמעיה שלא ברובה.** פ"ה דלא מפרש חיובא צהדיא דילפינן ממשכני אשה שמי משכבות צאשה ואין הצדוקין מודין וקשה דצדבר זה מודין כדמוכח צפ"ק דהוריות (דף ז.) דאמר שמואל אין צ"ד חייצין עד שיורו צדבר שאין הצדוקין מודין זו ומסיק צגמ' דאמרי' (שלא) צדכרעה וכו' ופריך והא משכני אשה כתיב ופי' דהצדוקין מודין זו וי"ל דהכא מיירי צהעראה דאמר צדכרעה אפי' צהעראה אסור שלא צדכרעה צגמ' ציאה אסור העראה שרי' אע"ג דפריך התם דההיא שניוא מכל מקום לפי המסקנא דהתם איתוקם ההיא שניוא פסיר: **אחד מן התלמידים.** מימא הא אמר צצפ"ק (דף י.) דאי אמר איני יודע והדר אמר טעמא (למיתה) לא שמעינן ליה ולא יהא אלא כאחד מן התלמידים וי"ל דהתם צבאומר לחובה והכא צבאומר לחובה: אלא

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

זכום גרידסא. שהיא זכות לו ואינה חובה לצעל דינו כגון חלוץ צכזכ או אשת איש: ואין מחזירין לחובה לזכום שהיא חובה. דהא לחובה ממש לא מליט לפרושא דהא צדיני ממונות נמי ליתא: חובציה דגואל דספ. שקשה צענינו שזה ניולול: צין צין. קתני

צרישא צין לזכות צין לחובה אלאמא תרמי מיילי קתני וליכא לפרושא לזכות שהיא חובה: רבינא. מהדר לאוקומי למירוואיה דרב סכדאטי דמתני כשלא נשא ומתן ציד ודן את הדין כשנשא נשא ומתן ציד ודקשיא לך זיכה את החייב מאי נשא ומתן ציד איכא כגון שהיה לו משכון לתוצע מן הנתבע וזיכה הדין את הלוה ואמר לו פטור אתה ונטול המשכון מיד המלוה והחזירו ללוה: **טימא אם הטהור.** נמי משכחת לה כשנשא ומתן ציד דנגע (שם) צהו שרץ צצבא לישאל לפניו על דבר הספק דולול לו צטהרותיו ואמר לו הדיין טמאות הן ונטול שרץ והשליך עליהם שלא יהא עוד ספק צדבר והן לא היו אלא טהורות: **טימר אם הטמא.** ונטלו הדיין עצמו ועירצן עס שאר פירות של נשאל ומנאל טענה והרי הכל טמא: נקי. משמע מן החטא ואע"פ שנתחייב צדין: **צדיק.** משמע שצטדק צדין ואע"פ שאינו נקי: חייבי גלות מאי.

מי הוו כדיני נפשות אי לא: כתיב דהורא וכתיב צחיצי גלות (שם) לטוס שמה רואח: **רשע רשע.** כתיב צדיני נפשות (שם) אשר הוא רשע למות וכתיב צחיצי מלקות (דברים ה) והיה אם צן הכות הרשע: **סניא נמי הכי.** צתוספתא תניא גבי הא מילתא דמחזירין לזכות: **דבר שאין הצדוקין מודין זו.** שאין טעומו מפורש צמורה צהדיא אלא צמשה או צדברי האמוראים: זיל קרי צי רב הוא. מינוקד של צית רצן יודעין שאינו כלום וסודר: **טעה צנואף ונואפת.** זיכה מהו (י.) מי אמרינן מהצדיקין ליה לחובה דצשלמא צרוצא איכא למיעיני צמיילי טובא דלא מיפרשי צהדיא כגון צאומר (י.) אצן שחרגו צה לא היה צה כדי מיתה או צמותרה מפי ההרוב ולא מפי עדים או צבאומר הוא היה רודפני ויכול להציל צבאחד ממצרייו ולא הציל אלא הקוז וצולל ונואפת ליכא טעווא לזכותא: **עד דמוקד יקיד קוז קוד וצולל.** צעוד שהאש דולקת קאון דלועין שלך וצלה איתן. כלומר צעוד שאתה עוסק צשמעתך מן לצ להצין ולהוסיף לקח הרי שמעת ממני טעה צדבר שהצדוקין מודין זו חוזר והאי דבר שהצדוקין מודין זו הוא: אלא היכי דמי אין חוזרין. דקתני מתניתין סתם דיני נפשות אין מחזירין לחובה ועריות נמי צמשמע: כגון טענה. הדיין חזיכה צנואף ונואפת שלא כדרכה דלא מפרש חיוביה צהדיא דרבנן ילפי לה (לקמן ד.) ממשכני אשה ויקרא כן משכבות ואין הצדוקין מודין זו: **הכל ואפילו עדים.** שהעידו עליו יכולין ללמד עליו ראיות של זכות: **אמר רב פפא.** הכל דמתניתין לאיתויי תלמידים היוצצין שורות לפני הדיינין קאמר דמלמדין זכות ואין מלמדין חובה ודברי הכל: ורבנן

אבל טעו ברבר שהצדוקין מודין בו מחזירין. מאי טעמא זיל קרי בי רב הוא: **בעא מיניה ר' חייא מר' יוחנן טעו בנואף ונואפת כגון שואמר על הנואף הזהירה התורה שואמר ולא אשת עמיתך.** לא תתן שכתבך. לנואפת לא הזהירה תורה מהו. א"ל אדמוקדך יקיד קוז וצלי פי' עד שהאש יוקדת לצליית קרי ראה כמו שצולין אותן ורוח התוך וצלה גם אתה. כלומר אם אינך יודע צצליית קרי הנה מוקדה לצליית רוחך ראה ולפור. כך אם אינו יודע דין נואף ונואפת הא מקרא מלא מות יומת הנואף והנואפת. ילך וילמד. ואסקי' אי"ר יוחנן טעו בנואף ונואפת מחזירין והיכי דמי שאין מחזירין כגון טענה בהערה שלא כדרכה: דיני' נפשות הכל מלמדין עליו לזכות ואין הכל מלמדין עליו חובה. ואיתן לאוקומה בעד ואלבאי דר' יוסי דתני עד עונה לזכות ולא לחובה

מסורת הש"ס

(א) צמורות כח: (ג) וקמן ל: ודוגמתו לעיל כטו.) (ג) וצ"ל מאי וכן גרס רש"י. (ד) וצ"ל מאין. (ה) מכות ה. (ו) ומוספתא פי"ז. (ז) וצ"ל לעיל י. ועי' ח) ועי' צפרוך ערך קד צ' פירוש נפלא (ט) ועי' א. (י) ומהו רש"י. (כ) צמ"א: צאומד.

תורה אור השלם

- מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרג פי לא אצדיק רשע: שמות כג ז
- לא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא תחוס עיניך עליו ולא תחמל ולא תבסח עליו: דברים יג ט
- פי הרג תהרגנו וךך תהיה בו בראשונה להמתיו ויד כל העם באחריך: דברים יג י
- והקיימתם לכם עירם עיר מקלט תהייה לכם וכן שמה רצח מכה נפש בקהלה: במדבר לה יא
- ואם בכלל ברזל הברז וקמת רצח הוא מות יומת הרצח: במדבר לה טו
- ודקה אם בן הבות הרשע והפילו השפט והקדו לפניו כדי רשעו ודברים כה ב
- ולא תקחיו כפר לפני רצח אשר הוא רשע למות כי מות יומת: במדבר לה לא
- כל מכה נפש לפי עדים ירצח את הרצח ועד אחר לא יענה נפש למות: במדבר לה ל

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה טימא וכו' ומן צד דאגע צהו: (ג) ד"ה טעה נואף ונואפת מהו זיכה מי אמרינן:

מוסף רש"י

שודיה לו בידו משכוון. למלואו וזה פטר את הלוה ונטל את המשכון והחזירו ללוה (בבבא דכח.). דאצעי ביה שרין. הביאו טהרות לפניו לישאל עלהין ואמר טמאות הן ונטול שרץ אחד ונגע בהן כדי שלא יהא עוד ספק בהן ועמדו צדינין (שם). שעירבין בין פירותיו. שהביאו טהרות לפניו לישאל עלהין ואמר טהרות ונטולן הוא עצמו ועירצן עס פירותיו של נשאל לקוח אמר חכם מומחה טמאות הן וטימאו את השאר שצמערבו בהן (שם). ת"ל נקי אל תהרג. וזה אע"פ שאינו צדיק. שלא נצטדק צצ"ד, מכל מקום נקי הוא מדין מיתה. שהרי יש לך לזכותו (שמות כג ז.) ת"ל צדיק אל תהרג. וזה לניק הוא שצטדק צצ"ד (שם). המסית. המסית תנינו לעצמות כוכבים (עליר כט.).